

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

2023

Julia Angermaa

Investointien rahoitusvaihtoehtojen vertailu

– Case: Kuljetusalan toimija – Yritys X

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Liiketalous | Taloushallinto

2023 | 35 sivua

Julia Angermaa

Investointien rahoitusvaihtoehtojen vertailu

- Case: Kuljetusalan toimija – Yritys X

Investoinnit ovat tärkeässä roolissa yritystoiminnassa. Uusia investointeja miettiessä kannattaa tehdä kannattavuuslaskelmia ja hyvä investointisuunnitelma ennen hankintaa. Hintoja ja rahoitusvaihtoehtoja kannattaa vertailla ja tarkastella niiden vaikutusta pidemmällä aikavälillä. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on vertailla toimeksiantajalle kolmea eri rahoitusvaihtoehtoa uuden kaluston hankintaa varten. Tämän lisäksi empiirisessä osuudessa lasketaan kalustolle takaisinmaksuaika ja pääoman tuottoastemenetelmä.

Opinnäytetyön teorialuvuissa käsitellään investoinnin kannattavuutta, siihen liittyviä laskentamenetelmiä ja eri rahoitusvaihtoehtoja. Rahoitusvaihtoehtoina on valittu suoraosto, osamaksurahoitus ja huoltoleasing.

Työn empiirisessä osassa vertaillaan eri rahoitusvaihtoehtoja ja lasketaan ajoneuvolle takaisinmaksuaika ja pääoman tuottoaste. Tavoitteena on löytää toimeksiantajalle järkevin vaihtoehto uuden kaluston hankintaan.

Työn johtopäätöksenä voidaan todeta, että huoltoleasing ja osamaksurahoitus ovat toimeksiantajalle varteenotettavat vaihtoehdot. Toimeksiantaja on suosinut aikaisemmin osamaksurahoitusta, koska se sopii heidän tarpeisiinsa parhaiten.

Asiasanat:

Investointi, Rahoitusvaihtoehdot, Kannattavuuslaskelmat

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Business | Financial management

2023 | 35 pages

Julia Angermaa

Comparison of investment financing options

- Case: Transport operator – Company X

Keywords:

Investment, Financing options, Profitability calculations

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Investoinnin kannattavuus	8
2.1 Investoinnin kannattavuuteen vaikuttavat tekijät	8
2.2 Investointilaskelmamenetelmät	10
2.3 Riskit	13
3 Investoinnin rahoittaminen	16
3.1 Rahoitustarve	16
3.2 Tuloksen ja rahoituksen suunnittelu	17
3.3 Rahoitusvaihtoehdot	18
3.4 Rahoitustekijät	21
4 Case: Kuljetusalan toimija – Yritys X	24
4.1 Investoinnin kannattavuuslaskelmat	24
4.2 Rahoitusvaihtoehdot	26
4.3 Yhteenveto eri rahoitusvaihtoehdoista	30
5 Johtopäätökset	33
Lähteet	35

Kaavat

Kaava 1. Takaisinmaksuaika laskentakaava (Kotro 2007, 119).	11
Kaava 2. Pääoman tuottoastemenetelmän laskentakaava (Leppiniemi & Puttonen 2002, 93.)	13

Kuviot

Kuvio 1. Annuiteettimenetelmä (Kotro 2007, 120).	11
Kuvio 2. Nykyarvomenetelmä (Kotro 2007, 123).	12

Taulukot

Taulukko 1. Kannattavuuslaskelmien tiedot.	25
Taulukko 2. Takaisinmaksuajan laskeminen.	25
Taulukko 3. Pääoman tuottoastemenetelmän laskeminen.	26
Taulukko 4. Suoraoston tiedot.	27
Taulukko 5. Osamaksurahoituksen tarjous.	28
Taulukko 6. Huoltoleasingtarjous.	29
Taulukko 7. Yhteenveto rahoitusvaihtoehtojen vuosikustannuksista.	30

1 Johdanto

Yritystoiminnassa investoinneilla on iso merkitys toiminnalle ja kannattavuudelle. Yritys investoi kasvaakseen niin kauan kuin se on olemassa. Investoinnit ovat rahan sijoittamista kohteisiin, joista odotetaan tulevan tuottoa. Vaihtoehtoja investoinneissa on monia, mutta niitä kannattaa tarkastella tarkemmin ennen päätöksentekoa. Yrityksille esimerkiksi kaluston hankinta tulee usein ajankohtaiseksi, kun vuosia käytössä ollut ajoneuvo tulisi vaihtaa uudempaan. Hintoja ja vaihtoehtoja on hyvä vertailla, vaikka hankinta ei vielä olisi ajankohtaista.

Uusia investointeja harkitessa yrityksen kannattaa turvautua kannattavuuslaskelmiin ja investointisuunnitelmaan. Hankintoja suunniteltaessa yrittäjällä tulisi olla valmis investointisuunnitelma. Sen avulla saadaan esille tulevan hankinnan tulot, menot ja mahdollinen rahoituksen tarve. Yrityksen investointien rahoitus vaatii aina jonkinlaista pääomaa, oli se sitten omaa tai vierasta pääomaa. Hankinnan voi rahoittaa monella tavalla.

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana toimii kuljetusalan yritys, jonka toiminta perustuu luotettavuuteen ja täsmällisyyteen. Yritys on perustettu vuonna 1998 ja vuosien saatossa sille on kertynyt laaja-alainen kokemus eri aloilla toimivien asiakkaiden kuljetustarpeista. Tämän vuoksi kaluston hankinta ja sen rahoittaminen ovat tärkeä osa yrityksen toimintaa. Opinnäytetyön aihe valittiin yhdessä toimeksiantajan kanssa, koska uuden kaluston hankinta oli ajankohtaista ja toimeksiantaja halusi vertailla eri vaihtoehtoja.

Opinnäytetyön tavoitteena on laskea toimeksiantajalle vaihtoehtoja uuden kaluston hankintaan ja sen rahoittamiseen. Kyseisen investoinnin rahoitusvaihtoehtoja vertaillaan keskenään. Vertailussa käytetään suoraostoa, osamaksurahoitusta ja leasingrahoitusta esimerkkeinä. Näiden avulla toimeksiantaja näkee kolmen eri rahoitusvaihtoehdon kustannukset, maksusuunnitelman vaikutukset sekä pystyy vertailemaan niitä keskenään. Laskelmissa vertaillaan vaihtoehtoja niiden koko sopimuksen ajalta. Laskelmat tehdään yrityksen saamista tarjouksista käyttäen Microsoft Excel-

taulukkolaskentaohjelmaa apuna. Tavoitteena on löytää järkevä rahoitusvaihtoehto uuden ajoneuvon hankintaan.

Opinnäytetyö toteutetaan tapaus- eli case-tutkimuksena. Siinä pyritään löytämään ongelmaan ratkaisu. Tutkimuksessa esitetään rahoitusvaihtoehtojen vuosittaiset kulut, niiden kokonaiskustannus sopimusajalta ja muutama investointilaskelma.

Opinnäytetyö koostuu johdannosta, kahdesta teorialuvusta, case-tutkimuksesta ja johtopäätöksestä. Ensimmäisessä teorialuvussa käsitellään investoinnin laskentamenetelmiä ja riskejä. Toisessa teorialuvussa käydään läpi investointien rahoittamista. Tässä luvussa perehdytään tarkemmin omaan ja vieraaseen pääomaan.

Opinnäytetyön empiirisessä osuudessa kerrotaan case-tutkimuksen toimeksiantajasta ja tutkimuksen kohteesta. Empiirinen tutkimusaineisto koostuu toimeksiantajalta saaduista materiaaleista. Luvussa selvitetään toimeksiantona yritykselle rahoitusvaihtoehto investoinnin rahoittamisesta. Työn johtopäätöksessä kerrotaan mikä eri rahoitusvaihtoehdoista on järkevin yrityksen uuden ajoneuvon hankintaan.

2 Investoinnin kannattavuus

Investoinnilla tarkoitetaan rakennusta, laitetta, projektia tms. hanketta, jonka vaikutusaika on pitkä ja sen aikaansaamat tuotot jakautuvat useammalle vuodelle. Investointi tuo yrityksille suuria perushankinta- ja käyttökustannuksia. Tämän takia investointien taloudelliseen suunnitteluun tulee kiinnittää huomiota ja perehtyä, sillä se määrittää kustannukset. Rahoituksen lisäksi tulee tutkia investoinnin kannattavuutta ja eri vaihtoehtojen edullisuutta keskenään. (Kotro 2007, 115.)

2.1 Investoinnin kannattavuuteen vaikuttavat tekijät

Investoinneilla on tärkeä rooli liiketaloudessa, sillä ne saattavat määrittää ja ratkaista koko yrityksen tulevaisuuden. Erittäin tärkeässä asemassa on huolellinen suunnittelu, eri vaihtoehtojen puntarointi ja kustannuksien määrittäminen, kun puhutaan yrityksen investoinneista. Toteutusvaiheessa tulee pääpaino kiinnittää investoinnin valmistumiseen suunniteltuna ajankohtana ja kustannuksiin. (Kotro 2007, 115.)

Investointilaskelmissa pyritään huomioimaan ajan vaikutus investoinnista aiheutuviin tuottoihin ja kustannuksiin. Investointilaskelmissa huomioidaan yleisesti investoinnin aikaansaamat menot, esimerkiksi perushankintakustannus, käyttökustannukset, taloudellinen pitoaika, laskentakorkokanta, jäännösarvo ja investoinnin nettotuotto. (Koski 2017, 27.)

Investoinnin mukana tulee erilaisia kustannuksia. Näitä ovat investoinnin hankinta ja sen muut kustannukset, jotka liittyvät hankintaan sen hetkellä. Perushankintakustannuksen avulla saadaan laskettua investoinnin pääomakustannukset. Kustannuksia ovat poistot ja pääomasitoutumisesta aiheutuva korko. Ennen laskemista tulee arvioida investoinnin rahoitukseen käytetty pääoman hinta ja taloudellinen pitoaika. Pitoajaksi lasketaan aika, jolta odotetaan investoinnin hyötyä tai tuottoa. Kun investoinnin pitoaika on päättynyt, se myydään tai romutetaan. (Kotro 2007, 115–116.)

Investoinnin pitoaika eli investointijakso on aika, jona investointia käytetään ja sen tuottoja tarkastellaan. Mitä pidempään investointi tuottaa kassavirtoja, sen kannattavampi se on. Pitoaikaa on haastava ennustaa, koska investoinnin elinikää saa helposti jatkettua pitkälle huolto- ja korjaustoimenpiteiden avulla. Investoinnin pitoaika on keskeisessä roolissa investoinnin ollessa kone tai laite, koska niiden arvo laskee ajan saatossa. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 80.)

Nettotuotto saadaan vähentämällä investoinnista syntyvät tuotot ja kustannukset keskenään. Nettotuotto kertoo, kattavatko investoinnin tuotot sen aiheuttamat kustannukset. Sen laskemisessa otetaan huomioon maksuperusteisesti vain eri vaihtoehtojen tuotot ja kustannukset, jotka erottavat eri vaihtoehdot toisistaan. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 79.)

Jäännösarvo on investoinnin arvo sen pitoajan lopussa. Arvo voi olla positiivinen tai negatiivinen. Negatiivinen lopputulos voi syntyä, jos kohteen hävittäminen aiheuttaa kustannuksia. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 81.)

Laskentakorko tarkoittaa rahan aika-arvoa, jolla investoinnin kassavirtoja siirretään ajankohdasta toiseen. Laskentakorkokantaan vaikuttaa investoinnin rahoitusmuoto. Investoinnit rahoitetaan usein vieraalla pääomalla tai osittain omalla pääomalla käyttäen tulorahoitusta tai osakepääoman korotusta. Vieraasta pääomasta on maksettava korkoa ja oman pääoman sijoittajat odottavat sijoittamalleen pääomalle korvausta. Vieraalla pääomalla rahoitetussa investoinnissa käytetään laskentakorkokantana sen todellista vuosikorkoa, kun taas oman pääoman rahoittamisessa käytetään laskennallista korkoa. Jos investointi rahoitetaan vieraalla ja omalla pääomalla, tulee laskentakorkokantana käyttää molempien korkojen painotettua keskiarvoa. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 81.)

Jos investointi rahoitetaan kokonaisuudessaan vieraalla pääomalla, käytetään laskentakorkokantana vieraan pääoman todellista vuosikorkoa. Jos investointi rahoitetaan puhtaasti omalla pääomalla, on korko oman pääoman laskennallinen korko eli menetetty tuotto, jota ei investoinnin takia saada vaihtoehtoisesta sijoituskohteesta. Jos rahoitus toteutetaan osittain omalla ja

osittain vieraalla pääomalla, on laskentakorkokanta näiden pääomien korkojen painotettu keskiarvo. Jos investoinnilla on taloudellisen pitoajan jälkeen jäännösarvo (esimerkiksi hyvitys uuden laitteen hankinnan yhteydessä), tulee se huomioida laskentakorkokantaa laskiessa tai arvioidessa. (Yritystulkki.fi.)

2.2 Investointilaskelmamenetelmät

Investointilaskelmat auttavat yritystä laskemaan, onko investointi taloudellisesti kannattava. Nämä ovat avustavia laskelmia ja niillä voidaan vertailla, mikä investointivaihtoehto on edullisin ja kuinka paljon yrityksen tulisi kasvaa, jotta investointi olisi kannattava. Laskelmissa voidaan myös selvittää, kannattaako yrityksen valmistaa jotain asiaa itse vai kannattaako se ostaa valmiina alihankkijalta. (Kotro 2007, 116.)

Investointilaskelmissa huomioidaan ajan vaikutus investoinnista aiheutuviin tuottoihin ja kustannuksiin. Laskelmissa huomioidaan yleensä investoinnin nettotuotto, sen aikaansaamat menot, taloudellinen pitoaika, jäännösarvo ja laskentakorkokanta. (Kotro 2007, 116–117.)

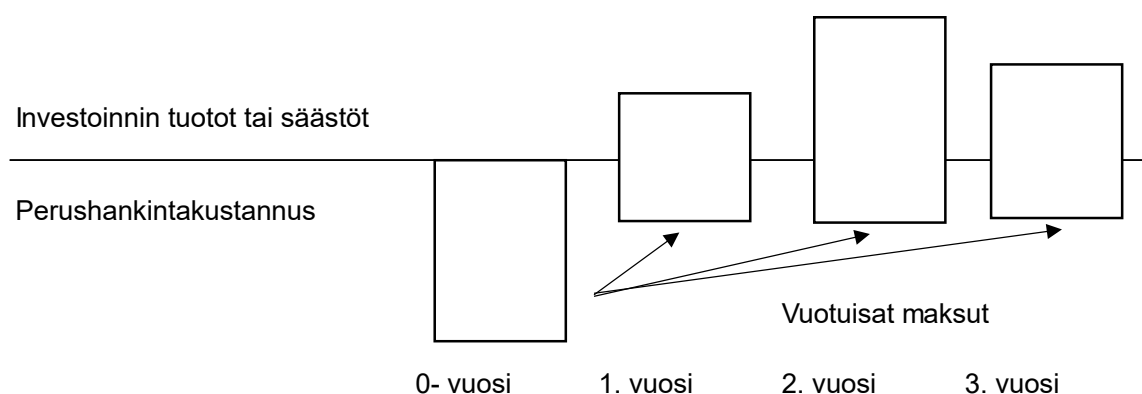
Takaisinmaksuaika tarkoittaa, kuinka nopeasti investoinnin kustannukset on katettu kokonaisuudessaan. Takaisinmaksuaikamenetelmä on yksinkertaisin investointilaskelman menetelmistä eikä huomioi ajan vaikutusta rahan arvoon. Yksinkertaisesti siis mitä lyhyempi takaisinmaksuaika, sitä parempana investointia pidetään. (Kotro 2007, 118–119.)

Takaisinmaksumenetelmässä verrataan investoinnin aikaansaamia nettotuottoja ja säästöjä sen perushankintahintaan. Aika, jona nettotuotot maksavat investoinnin takaisin, on takaisinmaksuaika. Kun takaisinmaksuaika on taloudellista pitoaikaa lyhyempi, on investointi pääsääntöisesti kannattava. (Kotro 2007, 118–119.)

$$\text{Takaisinmaksuaika} = \frac{\text{investoinnin perushankintakustannus}}{\text{vuotuinen nettotuotto}}$$

Kaava 1. Takaisinmaksuaika laskentakaava (Kotro 2007, 119).

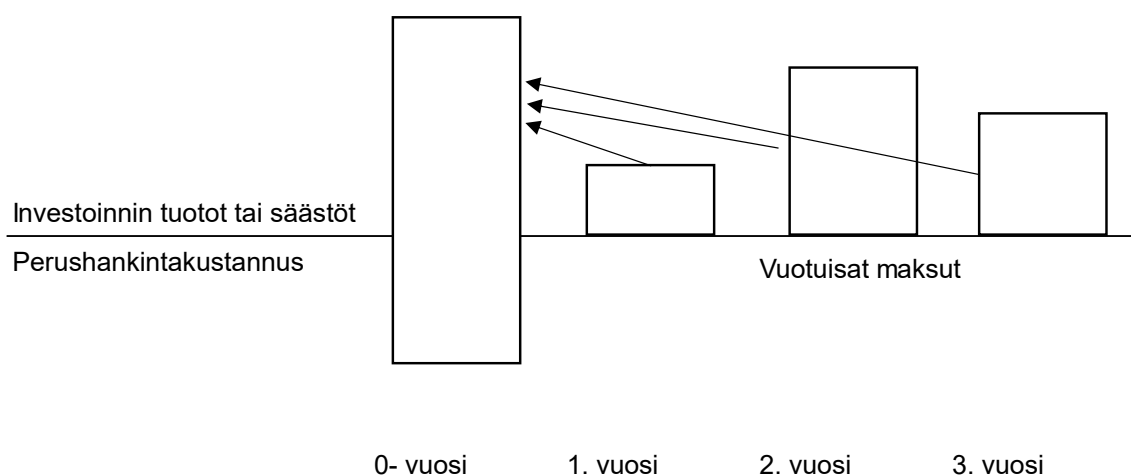
Annuiteettimenetelmä on korkomatematiikkaan perustuva investointien laskentasuunnitelmamenetelmä. Tätä menetelmää käytetään myös lainalaskelmissa. Investointien suunnittelussa annuiteettia voidaan hyödyntää esimerkiksi tilanteissa, joissa halutaan vertailla vaihtoehtoisten laitteiden taloudellisuutta tai kannattavuutta keskenään. Annuiteetilla voidaan myös selvittää, investoidaanko omaan tuotantoon vai hankitaanko esimerkiksi alihankintayrityksiltä. (Kotro 2007, 120.)

Kuvio 1. Annuiteettimenetelmä (Kotro 2007, 120).

Annuiteettimenetelmän keskeinen ajatus on jaksottaa investoinnin perushankintakustannus sen taloudelliselle pitoajalle. Yhden vuoden osuutta perushankintakustannuksesta kutsutaan vuotuismaksuksi. Käytännössä vuotuismaksu tarkoittaa investoinnin aiheuttamia pääomakustannuksia vuodessa. (Kotro 2007, 120.)

Nykyarvomenetelmällä selviää, mikä tulevaisuudessa on saatavan tai maksettavan summan nykyarvo investointihetkellä. Nykyarvomenetelmässä muutetaan investointiajankohdan tulevien vuosien tuotot ja kustannukset. Korkotekijällä pyritään eliminoimaan rahanarvon muutosten vaikutus tuottojen ja kustannusten arvoon. Menetelmää käytetään tilanteissa, joissa halutaan muuttaa nykyarvoon laitteiden jäännösarvoja tai arvioida investointihankkeen elinkaaren kustannuksia ja tuottoja nykyarvossa. (Kotro 2007, 122.)

Kuvio 2. Nykyarvomenetelmä (Kotro 2007, 123).

Nykyarvomenetelmää käytettäessä kaikki investoinnista kertyvät tuotot ja kustannukset diskontataan nykyhetkeen valittua laskentakorkokantaa käyttäen. Diskonttaus on nykyarvon selvittämistä ja sitä tarvitaan, kun halutaan tietää minkä arvoinen esimerkiksi tulevaisuudessa erääntyvä sijoitus olisi tällä hetkellä. Lisäksi diskonttauksen avulla voidaan selvittää alkuperäisen pääoman määrä. (Kotro 2007, 122–123.)

Pääoman tuottoastemenetelmän perusideana on verrata investoinnin kassavirtaa sidottuun pääomaan. Pääoman tuottoastetta kutsutaan myös nimellä Return on Investment eli ROI. Tämä on yksinkertaisempi versio sisäisen korkokannan menetelmästä, koska tässä ei oteta huomioon rahan aika-arvoa. Pääoman tuottoastemenetelmä lasketaan vähentämällä investoinnin tuotot investoinnin kuluista ja poistoista. Tämä summa jaetaan investoinnin hankintamenolla. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 93.)

$$\text{ROI} = \frac{\text{Investoinnin tuotot} - \text{Investoinnin kulut} - \text{Poistot}}{\text{Investoinnin hankintameno}}$$

Kaava 2. Pääoman tuottoastemenetelmän laskentakaava (Leppiniemi & Puttonen 2002, 93.)

2.3 Riskit

Riskejä voidaan ottaa huomioon yrityksen laskelmissa. Investoinnit kohdistuvat aina tulevaisuuteen, jonka vuoksi niihin liittyy suuri epävarmuus. Investoinnista päättäessä tilanne voi olla monimutkainen, ja tällöin tulee ottaa huomioon investointipäätöksen kertaluontoisuus. Monimutkaiseksi tilanteen tekee sekä tulevaisuusnäkökulma että keskenään ristiriitaisten tekijöiden huomioon ottaminen. Kaikkia tekijöitä ei voida mitata. Investointipäätöstä puoltaneet tekijät saattavat lisäksi muuttua ajan saatossa. (Alhola & Lauslahti 2009, 163.)

Jos investoinnista päätettäessä tehdään virheitä, voivat sen vaikutukset yritykseen olla kohtalokkaita. Riskin huomioon ottamista suositellaan erityisesti laskentakorkokannassa. Usein riskikorjaus kuitenkin tehdään yrityksen nettotuottojen jakaumaan, jolloin realistinen kuva nettotuottojen kertymisestä ja ajoittumisesta voi vääristyä. Riskejä voidaan huomioida myös takaisinmaksuajan vaihtelulla, jolloin suurempiriskisiltä investoinneilta vaaditaan nopeampaa takaisinmaksuaikaa. Samoin sisäisen korkokannan mukaan lasketulta suuririskisemmältä investoinnilta voidaan vaatia suurempaa tuottovaatimusta. (Järvenpää 2013, 396.)

Herkkyysanalyysin avulla tutkitaan, kuinka investoinnin kannattavuus muuttuu, jos yhtä tai useampaa tekijää muutetaan. Jokaisen muutoksen jälkeen laskenta suoritetaan uudelleen ja tutkitaan, mikä vaikutus muutoksella on lopputulokseen. Riskiä ajatellen on välttämätöntä tutkia erityisesti sellaiset mahdolliset arviointivirheet, jotka vaikuttaisivat investoinnin kannattavuuteen epäedullisesti. Jokaiselle kannattavuuskomponentille voidaan tehdä herkkyysanalyysi, jolloin saadaan selville komponentit, joiden arviointivirheiden vaikutus investoinnin kannattavuuteen on kaikkein voimakkain. Tämän jälkeen voidaan keskittyä lopputuloksen kannalta tärkeimpiin tekijöihin. Herkkyysanalyysin avulla voidaan laskea jokaisen investointitekijän kannattavuuspiste. Yhtälön avulla voidaan laskea, millainen vuotuinen ylijäämä, pitoaika tai laskentakorko tarvitaan, jotta investointi on kannattava. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 109–110.)

Usein investointien yhteydessä unohdetaan ottaa huomioon investoinnista aiheutuvat nettokäyttöpääomamuutokset. Nettokäyttöpääomalla tarkoitetaan rahoitus- ja vaihto-omaisuutta vähennettynä lyhytaikaisella vieraalla pääomalla. Liiketoiminnan laajeneminen lisää kassavaroja, jotta investoinnista aiheutuvat mahdolliset lisäkustannukset kyetään kattamaan. Nettokäyttöpääoma voidaan laskelmissa ottaa huomioon joko maksu- tai kustannusperusteisesti. Maksuperusteisessa mallissa käyttöpääoman lisääminen vaikuttaa hankintamenoon ja pitoajan jälkeen vapautuva käyttöpääoma puolestaan kasvattaa nettotuloja. Kustannusperusteisesti käyttöpääomalle lasketaan vuosikustannus, joka vähennetään jokaisen vuoden nettotuloista. (Järvenpää 2013, 397.)

Investoinnin oikea ajoitus on yksi investointien epävarmuustekijöistä, jolloin on tärkeää tehdä hyvin suunniteltuja ja perusteltuja ratkaisuja. Investointien kustannukset poikkeavat merkittävästi eri suhdannetilanteissa. Esimerkiksi markkinatilanteen muuttuminen tai kilpailijoiden toiminta voivat edellyttää yritykseltä strategisia toimintaa kehittäviä investointeja, joihin ei ole valmistauduttu. Tuotantovälineen, kuten koneen tai laitteen, uusimisen eli korvausinvestoinnin ajoittaminen on keskeinen päätös. Koneen tai laitteen

investoinnin oikein ajoittamiseen antavat tukensa erilaiset investointilaskelmamenetelmät, joita tulee analysoida huolellisesti. (Järvenpää 2013, 398.)

Inflaatiolla tarkoitetaan rahan arvon heikkenemistä. Se nostaa hintoja ja leikkaa kulutusta. Nousevat korot kasvattavat esimerkiksi rahoituksen hintaa ja hidastavat kulutusta sekä yritysten investointeja. Pitkäaikaisten ja suurien investointien suunnittelu on haastavaa, jos hintataso muuttuu jatkuvasti. Inflaatio vaikuttaa esimerkiksi maksujen ajoittamisen kautta eri investointivaihtoehtojen keskinäiseen kannattavuuteen. Suomessa inflaation taso on viime vuosina ollut varsin vähäinen ja tästä syystä sen vaikutusta ei ole otettu huomioon investointilaskelmissa. (Järvenpää 2013, 401.)

3 Investoinnin rahoittaminen

Investointien rahoitus onnistuu joko omalla tai vieraalla pääomalla. Rahoitusta kannattaa tarkastella tapauskohtaisesti ja vertailla kannattaako investointi mieluummin vuokrata kuin ostaa yritykselle. Hankinnat sitovat pääomaa ja ovat euromääräisesti suuria, joten niitä kannattaa harkita tarkoin. Yrityksissä yleisimpiä rahoituslähteitä ovat rahoitusyhtiöt, pankit ja vakuutusyhtiöt. (Sintonen 2017, 41–43.)

3.1 Rahoitustarve

Yrityksissä rahan tarvetta kuvaavat pitkäaikaiset investoinnit ja käyttöpääoma eli liikepääoma. Pitkäaikaiset investoinnit ovat yrityksen omaisuutta, joka hankitaan yrityksen käyttöön pidemmäksi ajaksi. Tässä toimii periaatteena se, että omaisuus hankitaan yli yhden vuoden ajaksi. (Sintonen 2017, 44–45.)

Käyttöpääoma tarkoittaa yrityksen investointeja lyhytaikaiseen omaisuuteen. Lyhytaikaisen omaisuuden muodostavat myyntisaamiset, varasto, jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit ja kassa. Käyttöpääoman avulla pystytään tarkastelemaan lyhytaikaisia rahoituksia ja tekemään päätöksiä niiden suhteen. Käytännössä asia on niin, että jos käyttöpääoman määrä kasvaa, tarvitaan lisää rahoitusta, ja jos käyttöpääoman määrä pienenee, pystyy yritys vapauttamaan rahoitusta yrityksen muuhun käyttöön. (Kotro 2007, 49.)

Tulorahoitus on yrityksen tärkein rahoituslähde terveen kehityksen kannalta. Sen tulee riittää kaikkeen rahan käyttöön pitkällä aikavälillä. Tulorahoituksella tarkoitetaan useimmiten liiketoiminnan rahavirtaa eli sitä, kuinka paljon jää jäljelle, kun liiketoiminnan kassaan maksuista vähennetään kassasta maksut. Näitä ovat esimerkiksi investoinnit, käyttöpääoman lisätarve, lainojen lyhennykset, voitonjako ja yrityksen kehittäminen. Kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot ja sitten vähennetään varsinaisen juoksevan liiketoiminnan kulut pois, syntyy käyttökate. (Elo 2007.)

Oma pääoma on sijoitus, jonka yrityksen omistajat ovat sijoittaneet. Se koostuu mm. yritykseen sijoitetusta pääomasta, kertyneistä voittovaroista (joita ei ole maksettu osinkoina) ja arvonorotuksista. Oma pääoma toimii yritykselle hyvänä puskurina ja turvaa näin ollen yrityksen vakavaraisuuden ja toiminnan jatkumisen myös vaikeina taloudellisina aikoina. Kun oma pääoma on kunnossa, yritys saa helpommin lainaa ja pienemmät korot. (Kotro 2007, 62.)

Vieras pääoma on yritykselle lainattua rahaa luotonantajilta. Yleisin vieraan pääoman lähde yrityksille on pankit. Tyypillistä vieraalle pääomalle on, että lainalle on etukäteen sovittu takaisinmaksu, eli lyhennyssuunnitelma tietylle laina-ajalle. Vieraan pääoman rahoitus vaatii yleensä vakuuden (takaus tai reaaliavakuus). Vieraassa pääomassa on koronmaksuvelvoite, eli korot pitää maksaa vaikka toiminta olisi tappiollista. Korko on verotuksessa vähennyskelpoinen. (Kotro 2007, 63.)

3.2 Tuloksen ja rahoituksen suunnittelu

Tuloksen ja rahoituksen suunnittelussa kannattaa käyttää budjetointia apuvälineenä. Budjetointi on tulevan liiketoiminnan suunnittelua, jossa pyritään mahdollisimman edulliseen taloudelliseen tulokseen. Yrityksen tulisi laatia aina seuraavalle tilikaudelle laskelma siitä, kuinka paljon tuloja ja menoja on odotettavissa. Budjetoinnissa kannattaa myös selvittää investointien tarve ja niiden rahoitus. Yrittäjän kannattaa laatia tulos- ja rahoitusbudjetti useammalle vuodelle esimerkiksi 1–3 vuoden ajalle. Budjetin luomista ja seuraamista kannattaa toteuttaa yhteistyössä tilitoimiston kanssa. Vuosibudjetti jakaantuu kahteen osaan. (Sintonen 2017, 46–47.)

Tulosbudjetti kertoo liikevaihdon määrän, henkilöstökulut, liiketoiminnan muut kulut, korot ja verot. Tulosbudjetin haastavin osuus on määritellä liikevaihto seuraavalle vuodelle. Varsinkin, jos yritys on vasta perustettu, ei ole edellisen tilikauden lukuja mihin verrata. Esimerkiksi kuljetusalalla voitaisiin verrata edellisen tilikauden asiakkaisiin, ajojen määrään ja rahtiperusteisiin. (Sintonen 2017, 46–47.)

Rahoitusbudjetti kertoo, minkälaisia investointeja voidaan suunnitella toteuttavaksi, kuinka suuret lainojen lyhennykset, voitonjako osakkaille sekä käyttöpääoman tarve ovat. Perinteisiä ongelmia rahoituksessa ovat rahan riittävyys, rahan hinta ja rahoituksen riski. (Sintonen 2017, 49–50.)

Rahoitussuunnitelma on yritykselle tärkeä, koska sillä pystytään varmistamaan, että rahat riittävät. Rahan loppuminen tarkoittaisi myös yritystoiminnan loppumista. Ensin yrityksen pitää varmistaa rahan riittävyys ja sen jälkeen voidaan alkaa suunnittelemaan rahoitusta ja rahoituslähteitä siten, että rahoituskustannukset pysyvät mahdollisimman pieninä. Rahoitussuunnittelussa tulee kiinnittää huomiota siihen, kuinka paljon yrityksellä on vierasta pääomaa ja kuinka paljon omaa pääomaa. Rahoitusrakenne pitäisi pystyä pitämään terveenä myös investointien jälkeen. (Kotro 2007, 47–48.)

3.3 Rahoitusvaihtoehdot

Rahoitussuunnittelussa pyritään löytämään yritykselle parhaat rahoituslähteet ja sopimaan sellaiset rahoituksen ehdot, että yrityksen toiminta voidaan turvata myös jatkossa. Vieraan pääoman rahoituksessa eri rahoittajien luotot poikkeavat toisistaan mm. laina-aikojen, rahan hinnan, vakuusvaatimusten ja luoton käyttötarkoituksen mukaan. (Kotro 2007, 64–65.)

Rahoituksen suunnittelussa tulee ottaa huomioon rahoituksen kaksi perusongelmaa: rahan riittävyys ja rahoituksen hinta. Ensisijaisesti yrityksen tulee varmistaa, että rahaa on käytettävissä riittävästi kaikissa tilanteissa ja vasta tämän jälkeen pohditaan rahoituksen kustannusta. Rahoituksen suunnittelussa korostuvat oikean luottokoron valinta, järkevä vakuuksien käyttö ja yrityksen toimintaan sopeutettu luoton takaisinmaksu. Yrityksen kannalta järkevintä on käyttää useampaa vieraan pääoman rahoittajaa. Tällöin mm. vakuuksien käyttöä voidaan suunnitella tarkoituksenmukaisesti ja riskejä saadaan jaettua monelle rahoittajalle. (Sintonen 2017, 51–52.)

Ulkoisilla rahoituslähteillä tarkoitetaan rahavirtoja, jotka syntyvät organisaation ulkopuolisista lähteistä, joko yksityisistä varoista tai rahoitusmarkkinoilta.

Ulkoisessa rahoituksessa varat järjestetään liiketoiminnan ulkopuolisista lähteistä. Rahoittajat ja niiden tuotteet eroavat toisistaan mm. koron, laina-ajan, vakuusvaatimusten ja luoton käyttötarkoituksen mukaan. (Sintonen 2017, 60.)

Yrittäjän tulisi tunnistaa oman yrityksen rahoitukseen liittyvät ongelmat ja pyrkiä löytämään niihin sopivat ratkaisut. Näitä voivat olla esimerkiksi vakuuksien puute tai tarve pitkään laina-aikaan. Rahoitustuotteet tulisi valita siten, että turvataan yrityksen rahoitus myös pitkällä tähtäimellä. Samalla pyritään käyttämään sellaista rahoitusta, joka aiheuttaa mahdollisimman vähän kustannuksia yritykselle. (Sintonen 2017, 60.)

Pankit ovat tärkein yritysten rahoittaja. Pankit hoitavat yritysten maksuvirtoihin liittyvän rahoituksen, esimerkiksi luotollisen tilin ja perusrahoituksen, kuten velkakirjalainan. Pankkirahoitukselle on tyypillistä nopeat luottopäätökset ja joustava luoton nosto. Tyypilliset luottoajat vaihtelevat kolmesta viiteen vuoteen. Toisaalta pankkien myöntämiin luottoihin vaaditaan normaalisti turvaavat vakuudet. (Proakatemia 2018.)

Yritys tarvitsee maksuliikennetilin, minne asiakkaiden suoritukset menevät ja josta yrittäjä maksaa omia laskujaan ja muita suorituksia. Maksuliikennetilin pystyy hankkimaan luotollisena, jolloin luotto toimii puskurina ja turvaa samalla yrityksen maksuvalmiutta. Luotollinen tili sopii yritykselle, jolla on lyhytaikaisia rahoitustarpeita tai kausivaihteluja toiminnassaan. Tilin luotollisuus mahdollistaa yrittäjälle rahan nostamisen tililtä luoton enimmäismäärään saakka. Tiliä avatessa peritään normaalisti toimitusmaksu ja järjestelypalkkio. Luoton korko koostuu viitekorosta ja asiakaskohtaisesta marginaalista. Luotollisen tilin korkokustannukset ovat yleensä normaalia pankkilainaa korkeammat, mutta joustavuuden ansiosta järkevyyteen vaikuttaa esimerkiksi juuri todettu korkea korko. (Sintonen 2017, 60–61).

Hankinta- eli investointirahoitus on omaisuuden osamaksukauppaa. Tämän kohteena on yleensä irtain käyttöomaisuus, jonka käyttöikä on pitkä. Useasti yritys haluaa myös sen omistukseensa rahoitussopimuskauden päätyttyä. Rahoitettava osuus vaihtelee riippuen investoinnin verollisesta

hankintahinnasta, mutta tästä osa maksetaan käsirahalla. Käsirahana käy esimerkiksi vaihtoauto, yrityksen omarahoitus tai pankista otettu laina.

Osamaksukaupan takaisinmaksu tapahtuu annuiteetti- tai tasalyhennysperiaatteella. Korko näissä voi olla vaihtuva tai kiinteä. Luottoaika voi olla esimerkiksi yhdestä viiteen vuoteen. Rahoitusyhtiöllä on omistuksen pidätysoikeus niin kauan, kun omistusoikeus siirtyy yritykselle. Omistusoikeus siirtyy vasta kun kaikki osamaksuerät on maksettu. Kuitenkin yritys saa kirjanpidollisen hyödyn investoinnista, kuten esimerkiksi normaalit poistot ja korkojen vähennyksen verotuksessa. Myös arvonalisäveron voi vähentää heti kerralla investoinnin toimitushetkellä. (Sintonen 2017, 63.)

Leasing tarkoittaa käyttöomaisuuden pitkäaikaista vuokraamista. Kohteena ovat esimerkiksi erilaiset koneet, laitteet tai kuorma- ja pakettiautot. Leasing kohteet ovat uusia tai käytettyjä kunhan niissä on riittävä vakuusarvo. Leasingissa investointi rahoitetaan sataprosenttisesti. Leasingvuokra on verotuksessa vähennyskelpoinen. Lyhyempi vuokra-aika takaa suuremman verosäästön poistoihin verrattuna. Arvonalisäverotuksessa saatavat vähennykset tapahtuvat kuukausierien perusteella. (Sintonen 2017, 62.)

Leasingrahoitusta on monenlaista, kuten rahoitus-, käyttö- ja huoltoleasing. Rahoitusleasing on rahoitusta, jossa rahoitusyhtiö hankkii myyjältä auton omistukseensa ja vuokraa sen kuljetusyrityksen käyttöön sovituksi ajaksi. Käyttöleasingissa kuljetusyritys tekee vuokrasopimuksen suoraan myyjän kanssa. Huoltoleasing kattaa edellisen lisäksi auton huollot ja korjaukset. Leasingrahoituksen vuokra-ajat ovat yleensä kahdesta vuodesta kuuteen. Vuokra on kuukausittain kiinteä summa, mutta halutessaan sen voi sitoa euribor- tai prime-korkoon. Vuokran lisäksi peritään käsittelymaksu. (Sintonen 2017, 62.)

Leasingsopimuksessa myös määritellään investoinnille jäännösarvo, sopimussakko sekä vastaava henkilö. Jäännösarvo on hinta, joka autosta oletetaan saatavan sopimuskauden lopussa. Sopimuksen päätyttyä investointi palautetaan liikkeeseen takaisin. Vuokrakausi on leasingrahoituksessa kiinteä ja tämän takia sitä ei voi irtisanoa tai purkaa. Suurin riski leasingrahoituksessa on

sopimuksen irtisanominen kesken sopimuskauden ja siinä yhteydessä maksettava sopimussakko. Sopimussakko on usein hyvin merkittävä summa. (Sintonen 2017, 62–63.)

Käyttöpääoman tarvetta voidaan tyydyttää factoringin avulla. Tässä rahoitusyhtiö ja yritys tekevät factoringsopimuksen ja sen mukaan yritys siirtää myyntisaamisensa rahoitusyhtiölle luoton vakuudeksi. Factoringsopimukseen kuuluu normaalisti yrityksen koko laskutus. Luoton määrä on maksimissaan 80 prosenttia laskun arvosta. Myyntisaatavista syntyvistä luottotappioista yritys on itse vastuussa. Etuna factoringissa on rahankierron nopeutuminen eli raha saadaan nopeammin yrityksen käyttöön. Haittapuoli on, että factoringrahoituksesta koituu sivukuluja ja yritys saa vähemmän takaisin myyntisaamisista. Factoring sopii yrityksille, jotka käyttävät pitkiä maksuehtoja omassa laskutuksessaan. (Sintonen 2017, 64.)

3.4 Rahoitustekijät

Rahoituslaitokset myöntävät luottoja joko kiinteä- tai vaihtuvakorkoisina. Kiinteäkorkoisessa luotossa korko pysyy samana koko laina-ajan tai erikseen sovittun lyhyemmän jakson. Jakson pituus voi olla esimerkiksi kolme vuotta. Vaihtuvakorkoisessa luotossa luoton korko muodostuu viitekorosta ja asiakaskohtaisesta marginaalista. Rahoitusneuvottelussa sovitaan luoton viitekorko ja siihen lisättävä asiakaskohtainen marginaali. Vaihtuvakorkoisen luoton viitekorkona voi olla esimerkiksi euriborkorko tai primekorko. Luoton korko saadaan laskemalla viitekorko ja asiakaskohtainen marginaali yhteen. (Sintonen 2017, 53–54.)

Viitekorko tarkoittaa korkopohjaa, johon luoton korko sidotaan. Viitekoron muuttuminen tarkoittaa samalla sitä, että asiakkaan luoton korko muuttuu. Viitekorkoon lisättävä asiakaskohtainen marginaali sisältää pankin oman pääoman tuottovaatimuksen, lainan käsittelykustannuksia ja korvauksen luottoriskistä. Marginaalin suuruuteen vaikuttavat yrityksen tulevaisuuden

näkymät, asiakassuhde, yrityksen reittaus sekä käytettävissä olevat vakuudet. (Sintonen 2017, 54.)

Euribor on euroalueen rahamarkkinoiden viitekorko. Se perustuu kansainvälisillä rahamarkkinoilla olevien pankkien välisiin antolainauskorkoihin. Euriborkorko lasketaan joka päivä kahdenkymmenen pankin korkotarjouksista. Primekorko on pankkien itse määäämä korko, joka on aina toistaiseksi voimassa oleva. Pankkien primekorot eroavat toisistaan tasoltaan ja muutosajankohdiltaan. Luoton korko muuttuu korkokaudesta riippumatta silloin, kun pankin uusi vahvistettu korko astuu voimaan. (Sintonen 2017, 54.)

Rahoittajat edellyttävät yritykseltä riittävää maksuvalmiutta ja luottokelpoisuutta. Tämän lisäksi rahoittajat pyrkivät kaikissa tilanteissa varmistamaan vakuuksilla luoton takaisinsaamisen. Vakuudet vaikuttavat yrityksen luoton saatavuuteen ja luotosta maksettavaan korkoon. Mitä parempi vakuus on, sitä alempi luoton hinta. Vakuuksien käyttöä on hyvä suunnitella pitkällä tähtäimellä. Rahoitusvaihtoehtoja vertaillen tulisi kiinnittää huomiota tarvittavien vakuuksien määrään ja laatuun. Hyviä pankkivakuuksia tulisi jättää vapaaksi tulevien rahoitustarpeiden varalle. Jos vakuuksien riittävyys muodostuu yrityksessä ongelmaksi, kannattaa hyödyntää rahoitusyhtiötuotteita tai muita rahoitusmuotoja. Olisi myös järkevää käyttää erilaisia takauksia, kuten esimerkiksi Finnvera tai Garantia. (Sintonen 2017, 56.)

Lainan takaisinmaksutapa ja sovittu laina-aika vaikuttavat luoton maksuerän suuruuteen. Takaisinmaksuajasta sovitaan yleensä lainan takaisinmaksusopimuksessa. Lyhennysohjelmat on mahdollista neuvotella yksilöllisiksi, vastaamaan yrityksen kassavirtaa ja maksukykyä. Laina-aika ja maksutapa tulisi mitoittaa niin, että yrityksen talous ei joudu kohtuuttoman kireälle. Erilaisia lainan lyhennysmahdollisuuksia löytyy ja yleisimmät lainan lyhennystavat ovat annuiteetti, kiinteä tasaerä, tasalyhennys ja kertalyhenteinen eli bullet-laina. (Sintonen 2017, 59.)

Annuiteettilainassa maksuerät, johon sisältyy lainan lyhennys ja korko, ovat yhtä suuria. Lainan lyhennyksen osuus maksuerästä on aluksi pieni, mutta

kasvaa laina-ajan kuluessa. Vastaavasti koron osuus pienenee lainan lyhentyessä. Maksuerä kasvaa, jos lainan viitekorko nousee. Laina-aika kuitenkin pysyy samana, vaikka korko muuttuu. (Sintonen 2017, 59.)

Kiinteässä tasaerälainassa kuukausittaiset maksuerät ovat samansuuruisia. Koron noustessa laina-aika pitenee, mutta maksuerä pysyy samana. Kiinteällä tasaerällä voi suojata yrityksen taloutta lainanhoitokulujen nousulta.

Tasalyhennyksessä lainanlyhennys on aina samansuuruinen, mutta maksuerän suuruus vaihtelee koron mukaan. Viitekoron nousu kasvattaa koron osuutta maksuerässä. Kertalyhenteistä lainaa eli bullet-lainaa käytetään yleensä väliaikaiseen rahoitukseen. Bullet-lainassa koko lainan pääoma maksetaan kerralla pois, mutta korkoja voidaan maksaa useasti. (Sintonen 2017, 59.)

Lainalle on mahdollista sopia lyhennysvapaita jaksoja myöhemmin toteutettavaksi tai heti alussa. Tämä tarkoittaa sitä, että lainan lyhennystä ei makseta, mutta lainan korot pitää maksaa. Lyhennysvapaat pidentävät yrityksen laina-aikaa tai suurentavat tulevia lyhennyksiä. (Sintonen 2017, 60.)

4 Case: Kuljetusalan toimija – Yritys X

Yritys X on kuljetusalan yritys, joka tarjoaa kuljetuspalveluita kaikenkokoisille yrityksille. Yritys on palvellut asiakkaitaan jo vuodesta 1998 kotimaan maanteillä. Kotikenttänä yrityksellä toimii Raisio ja lähikunnat, mutta kuljetuspalvelu toimii myös koko Suomen alueella. Yrityksen asiakaskunta koostuu mm. teollisuuden, kiinteistö- ja kukka-alan toimijoista ja yksityisistä lääkäriasemista. Kuljetuspalveluihin kuuluu jakelu-, sopimus- ja kappaletavarakuljetukset. Palveluihin kuuluu myös lämpötilasäädellyt elintarvikekuljetukset ja pikalähettipalvelut.

Tässä luvussa lasketaan yritykselle investoinnin kannattavuuslaskelmia ja vertaillaan uuden kaluston hankinnan rahoitusvaihtoehtoja. Tarkoituksena on selvittää, onko investointi kannattava ja mikä rahoitusvaihtoehto on yritykselle taloudellisin. Investoinnin kannattavuuslaskelmissa käytetään takaisinmaksuaikaa ja pääoman tuottoastemenetelmää. Rahoitusvaihtoehtoina ovat suoraosto, osamaksurahoitus ja huoltoleasing.

Toimeksiantajan hankinnan kohteena on uusi kuorma-auto. Ajoneuvo, jota käytämme tämän luvun laskelmissa, on Mercedes-Benz Sprinter Alusta ka 519CDI RWD-5,0/43AL pitkä A3. Ajoneuvon hinta ilman varusteita on tarjouksessa 64 050,01 euroa ja varusteineen 119 330,61 euroa. Hyväkuntoinen ja hyvin varusteltu ajoneuvo on elintärkeä yrityksen toimivuuden kannalta.

4.1 Investoinnin kannattavuuslaskelmat

Kannattavuuslaskelmat on laskettu toimeksiantajan antamasta viimevuotisen tilinpäätöksen luvuista, eivätkä näin ollen anna tässä tilanteessa oikeaa kuvaa. Vaikka luvut eivät annakaan oikeaa kuvaa investoinnin kannattavuudesta, haluttiin nämä silti laskea, jotta toimeksiantaja pystyy hyödyntämään näitä laskelmia ja kaavoja tulevaisuudessa itsenäisesti. Viimevuotisessa tilinpäätöksessä näkyy myös vanha ajoneuvo, joten tämä vaikuttaa laskettuihin

lukuihin. Näitä laskelmia toimeksiantaja pystyy kuitenkin hyödyntämään seuraavan tilinpäätöshetken yhteydessä, kun uusi kalusto näkyy yrityksen luvuissa.

Laskelmia tehdessä piti alkuun laskea nettotuotto. Nettotuottoa varten tarvittiin investoinnin tuotot ja kulut. Investoinnin tuotto on otettu yrityksen liikevaihdosta ja investoinnin kulut on otettu tilikauden ostoista, liiketoiminnan muista kuluista ja rahoituskuluista. Henkilösivukulut kuten palkat jätettiin pois laskelmista, koska uuden kaluston hankinnan kulut olisivat nousseet huomattavasti ja näin ollen vaikuttaneet negatiivisesti kannattavuuslaskelmiin. Hankinnan kuluja määriteltäessä eivät henkilösivukulut ole tässä kohtaa merkityksellisiä, koska suuri osa niistä ei kohdistuisi investoinnin kuluihin. Palkkojen ja henkilösivukulujen vaikutus kokonaisuudessaan laskelmiin olisi ollut 88 259,56 euroa.

Taulukko 1. Kannattavuuslaskelmien tiedot.

Kannattavuuslaskelmat	
Investoinnin hankintameno	119 330,61 €
Investoinnin tuotot	148 633,13 €
Investoinnin kulut	66 920,28 €
Suunnitelman mukaiset poistot	6 383,65 €

Takaisinmaksuaikaa laskettaessa tarvitaan investoinnin hankintameno, joka on tässä tapauksessa 119 330,61 euroa. Investoinnin tuotot ovat tilinpäätöksen liikevaihto eli 148 633,13 euroa ja kulut ovat yhteensä 66 920,28 euroa. Takaisinmaksuajassa ei tarvita suunnitelman mukaisia poistoja.

Taulukko 2. Takaisinmaksuajan laskeminen.

Takaisinmaksuaika	119 330,61 €	=	1,46
	81 712,85 €		

Takaisinmaksuaika kertoo yritykselle, kuinka monen vuoden päästä investoinnin tuotot kattavat sen kustannuksen. Mitä lyhyempi tulos on, sitä parempana investointia pidetään. Takaisinmaksuaika lasketaan jakamalla investoinnin hankintameno nettotuoton kanssa. Investoinnin takaisinmaksuaika on näillä luvuilla 1,46 vuotta. Pyöristettynä luku on 1,5 vuotta, joka on lyhyt.

Taulukko 3. Pääoman tuottoastemenetelmän laskeminen.

Pääoman tuottoastemenetelmä	75 329,20 €	=	63,13
	119 330,61 €		

Pääoman tuottoastemenetelmä kertoo sitoutuneen pääomatuoton investointiin nähden. Menetelmä on yksinkertainen ja sillä saa tarkkoja tuloksia. Pääoman tuottoaste lasketaan vähentämällä investoinnin tuotoista kulut sekä poistot ja jakamalla saatu tulos investoinnin pääoman kanssa. Tuottoaste tällä menetelmällä on 63,13 prosenttia. Jotta investointi olisi kannattava, tämän tulisi olla suurempi kuin yrityksen asettama tuottovaatimus.

Nämä laskelmat ja niiden lopputulokset näyttävät positiiviselta, mutta näihin ei voi luottaa. Oikean kuvan antamiseksi tarvittaisiin uusi tilinpäätös, jossa uusi ajoneuvo on jo vaikuttamassa ja näin ollen myös tuloslaskelma tileittäin. Näiden avulla pystyttäisiin laskemaan toimeksiantajalle tarkemmat ja oikeaa kuvaa antavat luvut.

4.2 Rahoitusvaihtoehdot

Tutkimuksen toteutus aloitettiin tutustumalla toimeksiantajan saamiin materiaaleihin. Aineisto koostui osamaksukaupan ja huoltoleasingin tarjouksista, sekä hypoteettisesta pankkilainasta. Yritys pyysi huoltoleasing- ja osamaksurahoituksesta tarjouksen samasta ajoneuvosta ja samalta liikkeeltä, jotta vertailu olisi mahdollisimman todenmukainen. Suoraoston pankkilaina on katsottu internetistä yhdessä toimeksiantajan kanssa. Suoraoston ja osamaksurahoituksen vuosikuluihin on laskettu yrityksen huolto- ja rengaskulut

mukaan, jotta vertailu huoltoleasingin kanssa olisi mahdollisimman tarkka ja todenmukainen.

Suoraostolla tässä tutkimuksessa tarkoitetaan, että yritys rahoittaa osan hankinnasta omista varoistaan ja ottaa tämän tueksi pankkilainaa. Uuden kaluston hankinta suoraostolla näkyy taseessa kaluston lisäyksenä, pankkitilin vähenemisenä ja velkana taseen vastattavaa-puolella. Tuloslaskelmassa suoraosto näyttäytyy poistoina. Poistot lasketaan jäljellä olevasta menojäännöksestä vuosittain ja näin ollen poistot pienenevät vuosittain. Tuloverojen osuus pienenee, koska poistot ovat verotuksessa vähennyskelpoisia ja ne pienentävät yrityksen tulosta. Rahoituskuluja syntyy suoraostosta, koska osa on rahoitettu pankkilainalla.

Taulukko 4. Suoraoston tiedot.

<u>Suoraosto</u>			
			Vuosikulut:
Laina	77 330,61 €		
Käsiraha	42 000,00 €		
Avausmaksu	300,00 €		300,00 €
Maksuaika/kk	72		
Korkoprosentti	4 %		
Todellinen vuosikorko	4,33 %		
Tilinhoitomaksu/kk	4,00 €		48,00 €
Maksuerä/kk	1 218,54 €		14 622,48 €
			14 670,48 €
Huoltokulut/kk	117,55 €		1 410,60 €
Rengaskulut/vuosi	700,00 €		700,00 €
			2 110,60 €
			17 081,08 €

Taulukossa neljä näkyy pankkilainan tiedot. Nämä luvut ovat hypoteettisia ja valittu yhdessä toimeksiantajan kanssa kuvaamaan mahdollisimman todellista tilannetta. Yritys on maksanut 42 000 euroa käsirahana ja ottanut lopun 77 330 euroa pankkilainana. Pankkilainan maksuaika on 72 kuukautta ja sen korkoprosentti on neljä. Kuukausittain yritys maksaa lainan lyhennystä ja korkoa 1 218,54 euroa ja tämän lisäksi tilinhoitomaksun 4 euroa, eli yhteensä 1 222,54

euroa. Ensimmäisessä laskussa yritys maksaa pankille avausmaksun, joka on 300 euroa. Pankkilainan maksuerät ovat ensimmäisenä vuonna yhteensä 14 970,48 euroa ja tämän jälkeen sopimuksen loppuun asti 14 670,48 euroa. Tähän lisätään vielä vuoden arvio huolto- ja rengaskuluista, jotka ovat yhteensä vuoden ajalta 2 110,60 euroa. Tämä tekee suoraoston vuosikuluiksi ensimmäiseltä vuodelta 17 381,08 euroa ja loppu ajalta yhteensä 17 081,08 euroa.

Taulukko 5. Osamaksurahoituksen tarjous.

Osamaksurahoitus			
			Vuosikulut:
Ajoneuvon hinta varusteineen	119 330,61 €		
Rahoitettava osa	77 330,61 €		
Käsiraha	42 000,00 €		
Luottosuhteen perustamiskustannus	400,00 €		400,00 €
Sopimusaika/kk	60		
Korko%	4,50 %		
Käsittelykulu/kk	12,00 €		
Osamaksuerä/kk	1 123,32 €		
Poikkeava viimeinen erä	23 000,16 €		
Tasaerä/kk	1 461,13 €		17 533,56 €
Huoltokulut/kk	117,55 €		1 410,60 €
Rengaskulut/vuosi	700,00 €		700,00 €
			2 110,60 €
			19 644,16 €

Taulukossa viisi näkyy osamaksurahoituksen sopimusehdot ajoneuvosta.

Osamaksurahoituksen lyhennykseksi valittiin annuiteettilyhennys.

Annuiteettilyhennyksessä rahoituskulut pienenevät joka vuosi. Osamaksua lyhennetään kuukausittain ja maksuerä sisältää pääoman lyhennyksen ja koron. Korko lasketaan jäljellä olevasta pääomasta, mikä tarkoittaa sitä, että koron määrä pienenee jokaisella maksuerällä. Ajoneuvon hankinta näkyy taseessa kaluston lisäyksenä, pankkitilin vähenemisenä ja velkana taseen vastattavaa puolella. Osamaksurahoituksessa poistot, korot ja muut rahoituskulut kirjataan

yrittäjän kuluksi. Kuluksi kirjataan myös esimerkiksi luottosuhteen perustamiskustannus ja käsittelykulu.

Ajoneuvon hinta varusteineen on 119 330,61 euroa. Toimeksiantaja on päättänyt maksaa käsirahana 42 000,00 euroa, jolloin rahoitettava osa on 77 330,61 euroa. Osamaksukaupan sopimusaika on 60 kuukautta ja korko on 4,50 prosenttia. Ensimmäiseen laskuun tulee osamaksuerän ja käsittelykulun lisäksi luottosuhteen perustamismaksu, joka on 400 euroa. Muuten kuukausittaiset maksuerät ovat pääoman lyhennys 1 123,32 euroa, käsittelykulu 12 euroa ja korko. Kuukausittainen tasaerä on 1 461,13 euroa kuukaudessa. Ensimmäisenä vuonna osamaksurahoituksen pääoman lyhennykset ja rahoituskulut ovat yhteensä 17 933,56 euroa ja muilta sopimusajan vuosilta 17 533,56 euroa. Osamaksurahoituksen lisäksi on lisätty vielä huolto- ja rengaskulut. Näiden osa vuodessa on 2 110,60 euroa. Yhteensä osamaksurahoitus on vuodessa 19 644,16 euroa.

Taulukko 6. Huoltoleasingtarjous.

Huoltoleasing			
			Vuosikulut:
Sopimuksen järjestelypalkkio	197,00 €		197,00 €
Kuukausimäärä/kk	48		
Käsittelykulu/kk	10,00 €		120,00 €
Kuukausierä	2 008,74 €		24 104,88 €
Jäännösarvo	28 225,81 €		
Sopimuskilometrit/km	180000		
			24 421,88 €

Taulukossa kuusi näkyy huoltoleasinginsopimuksen tarjous. Huoltoleasing autoa ei kirjata taseeseen, vaan kuukausittaiset suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan. Ajoneuvon kulut kirjataan vuokratuloihin ja rahoituskuluihin. Rahoituskuluihin kirjataan käsittelykulut ja sopimuksen järjestelypalkkio. Leasinginsopimuksessa määritellään kuukausivuokra, joka pysyy samana koko sopimuksen ajan.

Huoltoleasingissa kuukausierä on 2 008,74 euroa ja käsittelykulu on 10 euroa. Jäännösarvoksi on laskettu 28 225,81 euroa ja sopimuskilometrit ovat 180 000

kilometriä. Vuodessa kuukausierä on 24 104,88 euroa. Ensimmäisessä kuukausierässä tulee maksaa myös leasingsopimuksen järjestelypalkkio, joka on 197 euroa. Yhteensä tämän sopimuksen kustannukset ensimmäisenä vuonna olisivat yritykselle 24 421,88 euroa ja muilta sopimusajan vuosilta 24 224,88 euroa.

4.3 Yhteenveto eri rahoitusvaihtoehdoista

Ei ole yksiselitteistä vastausta siihen, että mikä rahoitusvaihtoehto on yritykselle paras. Vaihtoehtoja voi vertailla suoraan numeroiden avulla, mutta pitää myös tarkastella niiden vaikutuksia taseeseen ja tuloslaskelmaan, sekä sopimusaikaan ja yrityksen tarpeisiin. On myös tärkeää kuunnella ja keskustella yrityksen kanssa, mitkä asiat ovat yritykselle merkittäviä ja tärkeitä.

Korkojen nousu on ollut pinnalla ja sillä on iso vaikutus myös rahoitusvaihtoehtoihin. Tämä työ on tehty maaliskuun 2023 tiedoilla. Korkojen nousu ja vaihtelu vaikuttaisi rahoitusvaihtoehtojen vertailuun.

Tässä luvussa rahoitusvaihtoehdot on laskettu koko sopimusajalta, samassa on laskettu niiden kustannus yritykselle. Suoraoston sopimusaika on kuusi vuotta, osamaksurahoituksen viisi vuotta ja huoltoleasing on neljä vuotta.

Taulukko 7. Yhteenveto rahoitusvaihtoehtojen vuosikustannuksista.

<u>Yhteenveto</u>	<u>Suoraosto</u>	<u>Osamaksurahoitus</u>	<u>Huoltoleasing</u>
1. vuosi	17 081,08 €	19 644,16 €	24 421,88 €
2. vuosi	16 781,08 €	19 644,16 €	24 224,88 €
3. vuosi	16 781,08 €	19 644,16 €	24 224,88 €
4. vuosi	16 781,08 €	19 644,16 €	24 224,88 €
5. vuosi	16 781,08 €	41 183,19 €	- €
6. vuosi	16 781,08 €	- €	- €
Yhteensä	100 986,48 €	119 759,83 €	97 096,52 €
Keskiarvo	16 831,08 €	19 959,97 €	16 182,75 €

Suoraoston vuosilyhennykset pysyvät samana läpi sopimusajan. Ensimmäisenä vuonna vuosilyhennys on 300,00 euroa suurempi, koska ensimmäisenä vuonna

maksettiin avausmaksu. Suoraoston maksuaika on 72 kuukautta eli kuusi vuotta. Tämän aikana yritys maksaa pankille yhteensä 100 986,48 euroa lyhennystä, korkoa ja tilinhoitomaksua. Suoraoston huono puoli on, että sopimusaika on kuusi vuotta. Tämä on päivittäisessä käytössä olevalle ajoneuvolle turhan pitkä aika.

Osamaksurahoituksen sopimusaika on viisi vuotta. Ensimmäiset neljä vuotta kulut pysyvät samana. Viimeisenä vuonna yksitoista kuukautta kustannukset pysyvät samana, mutta sopimusajan viimeinen maksuerä on 23 000,16 euroa. Se on sopimuksessa kerrottu poikkeava viimeinen erä ja se maksetaan sopimusajan viimeisellä laskulla. Tämän jälkeen yritys on lunastanut ajoneuvon omakseen. Osamaksurahoituksen viimeinen vuosi on 41 183,19 euroa ja yhteensä koko sopimusajalta 119 759,83 euroa. Viimeisen vuoden summa 41 183,19 euroa koostuu viimeisestä maksuerästä (23 000,16), yhdentoista kuukauden tasaerästä ($11 \times 1\,461,13 = 16\,072,43$) ja huolto- ja rengaskuluista (2 110,60). Keskiarvo osamaksurahoituksella on 19 959,97 euroa.

Osamaksurahoitus ja suoraosto vaikuttavat taseeseen uuden kaluston hankintana, vähennyksenä varoista ja rahoitus velkana taseen vastattavaa puolella. Rahoitusvaihtoehtojen rahoituskulut sekä kaluston poistot näkyvät tuloslaskelmalla.

Osamaksurahoituksen ja suoraoston lyhennysten jälkeen ajoneuvo jää yritykselle. Jäännösarvo on investoinnin arvo pitoajan lopulla. Sitä on vaikea arvioida investointihetkellä, mutta se tulee ottaa huomioon vertailussa. Jäännösarvo voi olla positiivinen tai negatiivinen. Ajoneuvon myyntihetkellä jäännösarvo on positiivinen, jos siitä saadaan tuloja yritykselle tai negatiivinen, mikäli siitä aiheutuu kuluja (esimerkiksi romuttamalla).

Huoltoleasing pysyy samana läpi sopimusajan. Sopimusaika on 48 kuukautta, eli neljä vuotta. Tänä aikana yritys maksaa joka vuosi saman määrän ja sopimuksen päättyttyä ajoneuvo palautetaan liikkeeseen. Huoltoleasingin vuosikustannukset ovat ensimmäisenä vuonna 24 421,88 euroa ja loppuajalta 24 421,88 euroa. Neljän vuoden ajalta kustannukset ovat yhteensä 97 096,52

euroa ja keskiarvo tältä ajalta on 16 182,75 euroa. Huoltoleasing ei vaikuta yrityksen taseessa ollenkaan vaan tulee tuloslaskelmaan kuluksi.

Tuloslaskelmalla huoltoleasing näkyy vuokratuloina ja rahoituskuloina. Poistoja leasingista ei tule, joten tämä ei näy tuloslaskelmalla.

Ajoneuvon huollon kannalta huoltoleasing on hyvä vaihtoehto, koska sopimukseen sisältyy ajoneuvon huollot, renkaat, muut korjaukset, katsastukset ja paljon muuta. Yritys maksaa kuukaudessa vain tietyn summan, joka pysyy samana läpi sopimusajan. Huoltoon menevät kustannukset on toki laskettu huoltoleasingsopimuksen hintaan, joten joka kuukausi yritys maksaa myös siitä. Suoraostossa ja osamaksurahoituksessa huolto, katsastus ja ylimääräiset kustannukset tulee maksaa erikseen muiden rahoituskulujen päälle.

Kaikissa rahoitusvaihtoehtoissa on omat hyvät ja huonot puolet ja on haastavaa näiden lukujen perusteella tulkita, mikä on oikea vaihtoehto. Näitä lukuja vertaamalla kuitenkin huoltoleasing on kokonaiskustannukseltaan halvin vaihtoehto. Tässä kuitenkin pitää muistaa, että ajoneuvo ei jää yritykselle, vaan summaa maksetaan toiselle yritykselle kokonaisuudessaan. Suoraosto ja osamaksurahoitus sopivat yritykselle, joka haluaa sopimusajan päätyttyä ajoneuvon itselleen. Suoraosto on toiseksi halvin vaihtoehto, mutta siinä vaikuttaa sopimusajan pituus. Kuljetusalan yritykselle kuusi vuotta on ajoneuvolle pitkä aika ja tässä tapauksessa se voi olla huono vaihtoehto. Osamaksurahoitus on vaihtoehtoista kallein, mutta siinä sopimusaika on kohtuullinen ja ajoneuvo jää yritykselle sopimusajan päätyttyä.

5 Johtopäätökset

Investoinneilla on tärkeä ja merkittävä rooli yritystoiminnassa. Ne saattavat ratkaista jopa koko yrityksen tulevaisuuden. Investoinnin huolellinen suunnittelu ja eri vaihtoehtojen vertailu ovat tärkeitä kustannusten määrittämisessä.

Yrityksen kannattaakin käyttää uusia investointeja harkitessa kannattavuuslaskelmia ja investointisuunnitelmaa. Näiden avulla saadaan tieto esimerkiksi mahdollisesta rahoituksen tarpeesta. Investoinnin rahoitus vaatii aina pääomaa, oli se sitten omaa tai vierasta.

Opinnäytetyön tavoitteena oli löytää toimeksiantajalle hyvä rahoitusvaihtoehto uuden kaluston hankintaan ja laskea kaksi investoinnin kannattavuuslaskelmaa. Rahoitusvaihtoehtojen vertailun tarkoituksena oli näyttää yritykselle eri rahoitusvaihtoehtoista syntyvät kustannukset sekä niiden maksusuunnitelma. Rahoitusvaihtoehtojen vertailu on tärkeää, koska hankinnan pystyy rahoittamaan monella eri tavalla ja sopimusten sisältö poikkeaa toisistaan.

Teoria muodostui investointien kannattavuudesta ja investoinnin rahoittamisesta. Keskeisimpiä aiheita teoriassa ovat investoinnin kannattavuuslaskelmat, riskit, rahoitusvaihtoehdot ja oma sekä vieras pääoma. Investoinnin suunnittelu ja oikeanlainen rahoitus ovat yritystoiminnalle erittäin tärkeää.

Empiirinen tutkimus toteutettiin yhteistyössä toimeksiantajan kanssa. Tutkimus muodostui toimeksiantajan esittelystä, investoinnin kannattavuuslaskelmista, rahoitusvaihtoehtoista ja yhteenvedosta. Investoinnin kannattavuuslaskelmat olivat takaisinmaksuaika ja pääoman tuottoastemenetelmä ja rahoitusvaihtoehtoja olivat suoraosto, osamaksurahoitus ja huoltoleasing. Vertailu tapahtui numeraalisesti tarkastellen eri rahoitusvaihtoehtojen koko sopimusajan kustannusta ja keskiarvoa. Vertailussa otettiin myös huomioon mahdollinen jäännösarvo ja vaikutus taseeseen ja tuloslaskelmaan.

Rahoitusvaihtoehtojen vertailun tarkoituksena oli antaa toimeksiantajalle uutta näkökulmaa investoinnin rahoittamiseen. Vertailujen yhteenvedossa

tärkeimmiksi asioiksi nousivat rahoituksen kulut, sopimusaika, vaikutus taseeseen ja tuloslaskelmaan, sopimuksen sisältö (huollot, jäännösarvo) ja se, jääkö ajoneuvo maksujen jälkeen yritykselle. Valintoja tehdessä on tärkeää valita yritykselle paras vaihtoehto. Rahoitusvaihtoehtojen yhteenvedon pohjalta valintani olisi huoltoleasing, koska vuosikustannukset ovat kohtuullisia, pysyvät samana läpi sopimusajan ja se on helppo vaihtoehto toimeksiantajalle. Helpolla vaihtoehdolla tarkoitan, että sopimukseen sisältyy paljon lisäpalveluja kuten esimerkiksi huollot ja ajoneuvo jää liikkeelle sopimusajan päätyttyä.

Tämä opinnäytetyö antoi toimeksiantajalle uudenlaista näkökulmaa eri rahoitusvaihtoehtojen valintaan ja sai heidät tarkkailemaan enemmän ajoneuvon kohdistuvia tuloja ja kuluja. Toimeksiantaja on ennen suosinut osamaksurahoitusta, koska se on sopinut heidän tarkoituksiinsa hyvin. Uskon, että osamaksurahoitus toimii jatkossakin heidän pääsääntöisenä rahoitusvaihtoehtonaan, mutta tämän opinnäytetyön myötä toimeksiantaja sai uutta näkökulmaa hankintoihin ja laskelmatyökaluja avuksi seuraaviin investointeihin.

Lähteet

Elo, H. 2007. Päivä 20: Tärkein rahoitusmuoto on tulorahoitus. Viitattu 10.1.2023. <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/paiva-20-tarkein-rahoitusmuoto-on-tulorahoitus/061cc733-64ea-5e63-986f-6f82748b1575>

Järvenpää, M. Länsiluoto, A. Partanen, V. Pellinen, J. 2013. Talousohjaus ja kustannuslaskenta. 2., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Koski, T. 2017. Pk-yrityksen strateginen talousjohtaminen. 2., uudistettu painos. Helsinki: Kauppakamari.

Kotro, M. 2007. Yrityksen kannattavuus ja rahoitus: aloittavan ja pk-yrityksen näkökulma. Helsinki: Edita.

Leppiniemi, J. Puttonen, V. 2002. Yrityksen rahoitus. 2., uudistettu laitos. Helsinki: WSOY.

Proakatemia. 2018. Aloittavan yrittäjän yleisimmät rahoitusmahdollisuudet. Viitattu 13.1.2023. <https://essee pankki.proakatemia.fi/aloittavan-yrittajan-yleisimmat-rahoitusmahdollisuudet/>

Sintonen, H.; Laitinen, E.; Immanen, M.; Murto, P. & Simonen, E. 2017. Kuljetusyrityksen talous. 2., Helsinki: SKAL Kustannus Oy.

Yritystulkki.fi. Investoinnin kannattavuus. Viitattu 15.1.2023. <https://www.yritystulkki.fi/fi/alue/oulu/aloittava-yrittaja/suunnittelu/taloussuunnitelmat/investoinninkannattavuus/>